

İnkişaf etmiş mədəniyyətin və dövlətçilik ənənələrinin təcəssümü - Möminə xatun türbəsi

Bu günlərdə Prezident İlham Əliyev tarixi irs nümunələri-mizlə bağlı daha bir mühüm sənəd imzalayıb. Söhbət dövlətimizin başçısının imzaladığı "Naxçıvan şəhərində yerləşən Möminə xatun türbəsi dünya əhəmiyyətli tarix-memarlıq abidəsinin bərpası və konservasiyası ilə bağlı tədbirlər haqqında" Sərəncamdan gedir. Sərəncama əsasən, Möminə xatun türbəsində bərpa və konservasiya işlərinin aparılması üçün Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabinetinə ilkin olaraq 1 (bir) milyon manat vəsait ayrılması nəzərdə tutulub.

Tarixi irs nümunələrinə həssas yanaşma

Azərbaycan xalqının yüz illiklər boyunca keçdiyi yol tarixi irs nümunələrində öz əksini tapıb. Bu irs nümunələri keçmişimizlə bu günümüz arasında körpü rolunu oynayır və milli vəhdətimizi təmin edir. Bir sıra xalqlar özləri barəsində qon-darma tarixlər yaradırlar. Azərbaycan xalqının isə öz keçmişi ilə bağlı miflər uydur-masına heç bir lüzum yoxdur. Ökəminin ərazisində olan çox-lu sayda tarixi mədəni-dini irs nümunələri xalqımızın milli kimliyini, bu yerlərin aborigen etnosu olduğunu əyani şəkildə təsdiqləyir. Buna görə də tarixi irs nümunələrinin qorunması və gələcək nəsillərə ötürülmə-si son dərəcə vacibdir. Hazırda respublika ərazisində 27 dövlət, mədəniyyət, memarlıq, bədii və etnoqrafiya qoruğu fəaliyyət göstərir ki, bu da tarixi irs nümunələrimizin zənginliyi-ni əyani şəkildə təsdiqləyir.

Azərbaycan dövləti ölkə ərazisində olan tarixi mədəni-dini irs nümunələrinin qorun-masına son dərəcə həssas mü-

nasibət sərgiləyir. Bu siyasətin əsası böyük siyasətçi Heydər Əliyev tərəfindən qoyulub. Onun təşəbbüsü ilə qəbul edil-miş 1998-ci il 10 aprel tarixli "Tarix və mədəniyyət abidə-lərinin qorunması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu bu sahədə hüquqi ba-zanın formalaşmasını təmin edib.

Sonrakı mərhələdə isə tarixi irs nümunələrinə davamlı və məqsədyönlü qayğı siyasəti Prezident İlham Əliyevin siyasi qətiyyəti sayəsində eyni ardı-cılıqla davam etdirilib. Belə ki, dövlətimizin başçısı müxtəlif illərdə tarixi irs nümunələrinin qorunması və bərpası ilə bağlı çoxlu sayda sənədlər imzala-yıb. Bu sırada "Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Konsepsiyası", "Azərbaycan 2020: Gələcəyə Baxış" İnkişaf Konsepsiyası və "Daşınmaz tarix və mədəniyyət abidələrinin bərpası, qorunması, tarix və mədəniyyət qoruqlarının fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi və inkişafına dair 2014-2020-ci il-

munələrinin qorunmasında, həmçinin Cənubi Qafqazın ən böyük ictimai təşkilatı olan

lər üzrə Dövlət Proqramı"nı xüsusi qeyd edə bilərik. Tarixi irs nümunələrinin qorunmasın-da, bərpasında və təbliğində institusional strukturların yaradılması da mühüm əhəmiyyətə malikdir. O cümlədən Prezi-dent İlham Əliyevin müvafiq Fərmanı ilə Mədəni İrsin Qo-runması, İnkişafı və Bərpası üzrə Dövlət Xidmətinin yaradılması, həmçinin Xidmətin regional strukturlarının formalaş-dırılması bu istiqamətdə yeni bir başlanğıc olmuşdur.

Tarixi mədəni-dini irs nü-

Heydər Əliyev Fondu da yaxın-dan iştirak edir. Fondun rəhbəri Mehriban xanım Əliyevanın ardıcıl söyləri sayəsində bir sıra tarixi-mədəni irs nümunələri-miz UNESCO-nun qeyri-maddi mədəni irs siyahısına daxil edi-lib. Fond tərəfindən ölkə ərazi-

Qədim Daş dövründən başla-yaraq son orta əsrlərə qədərki dövrə aid abidələrlə zəngin-dir. Tivi və Nəsirvaz kəndlə-rindən şimal-şərqdə, Qapıcıq dağının cənub-şərq yamacın-dakı Qaranquş yaylağında Tunc və İlk Dəmir dövrlərinə aid edilən, üzərində ov və rəqs səhnələri, müxtəlif işarə-

sində çoxlu sayda tarixi mədə-ni-dini abidələrin bərpası layi-hələri uğurla tamamlanıb. Mehriban xanım Əliyevanın tə-şəbbüsü ilə belə layihələr həm-çinin postmüharibə mərhələ-sində azad Qarabağda da həya-ta keçirilir.

və Şərq memarlığının incilə-rindən biridir. XII əsrin gör-kəmli Azərbaycan memarı Əcəmi Naxçıvanının dühası ilə yaradılmış bu nadir və mo-numental sənət nümunəsi öz kompozisiya həllinə, kamilliyinə və zərifliyinə görə büt-övzlükdə İslam aləminin şah əsərləri sırasında fəxri yer tu-

Dünya əhəmiyyətli mədəni irs nümunəsi

Azərbaycanın ayrılmaz parçası olan Naxçıvanda zaman-zaman zəngin mədəni-yətimizin mühüm bir qolu for-malaşmışdır. Burada bu gün də öz əhəmiyyətini qoruyub saxla-yan nadir tarixi mədəni-dini abidələr yaradılıb. Bu sırada Yusif Küseyir oğlu türbəsi, Əlincəqala, Qarabağlar Türbə Kompleksi kimi nadir irs nü-munələrini qeyd edə bilərik. Ordubad rayonunun ərazisi

lər və damğalar olan qaya par-çaları aşkar edilmişdir ki, bu da əcdadlarımızın həyat tərzi-ni, dünyagörüşünü, adət-ənə-nələrini izləməyə imkan verir.

Naxçıvanın zəngin tarixi irs nümunələri sırasında Mö-minə xatun türbəsinin xüsusi yeri var. Naxçıvan şəhərində yerləşən böyük tarix və mədə-niyyət yadigarı Möminə xatun türbəsi Azərbaycan milli me-marlığının möhtəşəm abidəsi

tur. Sərəncamda vurğulandığı kimi, misilsiz gözəlliyə malik türbə Azərbaycanda həmin dövrlərdə yüksək inkişaf et-miş mədəniyyətin və dövlətçilik ənənələrinin mövcudluğu-nun əyani təcəssümüdür. Mö-minə xatun türbəsi xalqımızın milli sərvəti kimi dövlət sə-viyyəsində mühafizə olunan dünya əhəmiyyətli mədəni irs nümunələri siyahısına salınıb.

Mübariz FEYİZLİ